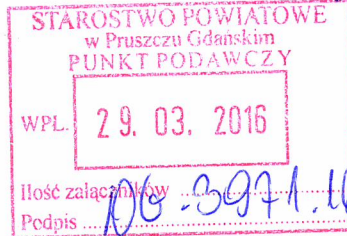

WOJEWODA POMORSKI

WK-I.431.11.2016.BK

Gdańsk, dnia 21 marca 2016r.

PAN
STEFAN SKONIECZNY
STAROSTA POWIATU GDAŃSKIEGO
ul. Wojska Polskiego
83-000 PRUSZCZ GDAŃSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1, pkt. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015r. poz. 525 j.t.) upoważniony pracownik Wydziału Kontroli Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku,

— Bernadeta Karwacka - starszy inspektor wojewódzki,

w dniach od 15 do 16 lutego 2016r. przeprowadził w Starostwie Powiatowym w Pruszczu Gdańskim (dalej: *Starostwo*) kontrolę w zakresie realizacji obowiązku przygotowania przez powiat systemu nieodpłatnej pomocy prawnej.

Okres objęty kontrolą: 31 sierpnia 2015r. do 1 stycznia 2016r.

Kierownik jednostki kontrolowanej oraz informacje wstępne:

Starostą Powiatu Gdańskiego jest pan Stefan Skonieczny. Realizacja obowiązku przygotowania przez starostów systemu nieodpłatnej pomocy prawnej została uregulowana w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015r. o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej (dalej: *u.n.p.p*) (Dz. U z 2015r., poz. 1255).

Ustawodawca przewidział konkretne terminy do zawarcia stosownych porozumień oraz umów, a także wskazał sposób wyłonienia organizacji pozarządowych. Harmonogram poszczególnych terminów określa art. 26 *u.n.p.p*. W związku z czym:

- porozumienia z gminami należało zawrzeć **do dnia 15 października 2015r. ;**
- porozumienia z okręgowymi radami adwokackimi (dalej: *ORA*) i radami okręgowych izb radców prawnych (dalej: *OIRP*) **do dnia 31 października 2015r.;**
- wybór organizacji pozarządowych powinien nastąpić **do dnia 15 grudnia 2015r.**
- podpisanie wszelkich stosownych umów (z organizacją pozarządową, a także z wskazanymi adwokatami i radcami prawnymi) powinno nastąpić **do dnia 31 grudnia 2015r.**

W celu realizacji obowiązku przygotowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej zarząd powiatu gdańskiego podjął :

- w dniu 12 listopada 2015r. Uchwałę Nr 130/2015 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej;
- w dniu 12 listopada 2015r. Uchwałę Nr 131/2015 w sprawie powołania komisji konkursowej ds. rozpatrzenia ofert na realizację zadania z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej;
- w dniu 9 grudnia 2015r. Uchwałę Nr 144/2015 w sprawie ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert i zlecenia realizacji zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2016 wraz z udzieleniem dotacji na 2016 rok.

Ocena skontrolowanej działalności: pozytywna z nieprawidłowościami

Uzasadnienie oceny:

Liczba punktów przypadająca na dany powiat określona została przez mnożnik zdefiniowany w art. 20 ust. 4 u.n.p.p.¹⁾. Zgodnie z powyższym powiat gdański zobowiązany był uruchomić 4 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, z czego 2 prowadzone samodzielnie, w których pomoc prawną świadczyć będą adwokaci lub radcowie prawni. Natomiast kolejnych 2, stosownie do art. 11 u.n.p.p., powiat powierzyć powinien wyłonionym w otwartym konkursie ofert organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego.

W związku z powyższym starosta powiatu gdańskiego w dniu 29 października 2015r. zawarł z 6 gminami (Kolbudy, Przywidz, Cedry Wielkie, Suchy Dąb, Pszczółki i Trąbki Wielkie) porozumienia²⁾. W porozumieniach określono punkty (lokale) nieodpłatnej pomocy prawnej, harmonogram jej udzielania oraz określono zasady współpracy w zakresie zapewnienia warunków lokalowych adwokatom i radcom prawnym udzielającym nieodpłatnej pomocy prawnej. Tym samym wypełnione zostały warunki określone w art. 9 ust. 1 u.n.p.p.

Jednakże ustawowy termin zawarcia porozumień³⁾ został przekroczony o 14 dni. Ustosunkowując się do pytania kontrolującego o wskazanie przyczyn niedotrzymania wskazanego w ustawie terminu, starosta powiatu gdańskiego wskazał⁴⁾, że: (...) wójtowie (...) do przesłanego w dniu 25.09.2015r. projektu porozumienia wnieśli szereg uwag dotyczących usytuowanych punktów, dni i godzin otwarcia oraz wyposażenia lokali. To spowodowało, iż wersja ostateczna porozumień z gminami i stosowne uchwały zostały podjęte z przekroczeniem ustawowego terminu zawartego w art. 26 ust. 1 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej(...).

Pomimo niedotrzymania ustawowego terminu kontrolująca akceptuje stanowisko starosty, że (...) nie miało to jednak wpływu na przygotowanie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i ich otwarcie zgodnie z wymogami ustawowymi w dniu 1.01.2016r. (...).

¹⁾Liczbę mieszkańców powiatu, przyjętą według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy o dwa lata, ustaloną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego dzieli się przez 25 000, z tym, że mnożnik nie może być mniejszy niż 2 i większy niż 35. Liczbę niecałkowitą zaokrągla się do liczby całkowitej w górę, jeżeli pierwsza cyfra po przecinku jest równa lub wyższa niż 5, albo w dół – jeżeli pierwsza cyfra po przecinku jest niższa niż 5

²⁾ Przykładowe Porozumienie Nr 6/2015 Zarządu Powiatu Gdańskiego z Gminą Cedry Wielkie z dnia 29 października 2015r., akta kontroli str. 46-47

³⁾ Art. 26 ust.1 u.n.p.p.

⁴⁾ Pismo z dnia 18 lutego 2016r., akta kontroli str. 117

Procedura podejmowania czynności w przypadku punktów prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych:

Ustalono, że powiat gdański, zgodnie z art. 26 ust. 2 *u.n.p.p.* w sprawie punktów, w których nieodpłatnej pomocy prawnej będą udzielać adwokaci i radcowie prawni, zawarł w dniu 29 października 2015r. porozumienie w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu gdańskiego z Radą Okręgową Izby Radców Prawnych w Gdańsku oraz Okręgową Radą Adwokacką w Gdańsku. Analiza porozumienia wykazała, że zgodnie z art. 10 ust. 1 *u.n.p.p.* określono w nim liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia równomiernego udziału adwokatów i radców prawnych w wykonywaniu tego zadania. Ponadto w porozumieniu zobowiązano Radę Okręgową Izby Radców Prawnych w Gdańsku oraz Okręgową Radę Adwokacką w Gdańsku do imiennego wskazywania odpowiednio adwokatów i radców prawnych oraz ich zastępców – wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, wypełniając tym samym postanowienia zawarte w art. 10 ust. 1 pkt 2 *u.n.p.p.* W wyniku czynności kontrolnych ustalono, że Okręgowa Izba Radców Prawnych w Gdańsku oraz Okręgowa Rada Adwokacka w Gdańsku wskazały odpowiednio radców prawnych i adwokatów zgodnie z art. 26 ust. 3 *u.n.p.p.* do dnia 15 listopada 2015r. Porozumienie zawiera również pozostałe elementy określone w art. 10 ust. 1 *u.n.p.p.*, tj. zasady wynagradzania adwokatów i radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej i zasady wykorzystania urządzeń technicznych w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej. Realizując postanowienia ww. porozumienia oraz zgodnie z art. 26 ust. 5 *u.n.p.p.*, powiat gdański zawarł w dniu 23 grudnia 2015r. umowy ze wskazanymi adwokatami oraz radcami prawnymi. Kontrola ww. umów wykazała, że zostały one sporządzone z uwzględnieniem elementów określonych w art. 6 *u.n.p.p.*, tj. zawierają w szczególności: wskazanie miejsca i czasu udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej, określenie wynagrodzenia za udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, określenie sposobu korzystania z lokalu, w którym będzie usytuowany punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, zapewnienie dostępu do sieci energetycznej, telefonicznej i teleinformatycznej, w tym internetu, właściwych warunków dla osób oczekujących na uzyskanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz wyodrębnione pomieszczenia w celu umożliwienia zachowania dyskrecji przy udzielaniu przedmiotowej pomocy prawnej, informację o wyposażeniu lokalu w biurko, szafkę zamykaną na klucz oraz dwa krzesła, zasady zapewnienia zastępstwa w przypadku niemożności osobistego udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i zasady rozwiązania umowy.

Ponadto starosta gdański wypełnił obowiązek określony w art. 10 ust. 3 *u.n.p.p.* poinformowania wojewody pomorskiego o zawartym porozumieniu z Radą Okręgową Izby Radców Prawnych w Gdańsku oraz Okręgową Radą Adwokacką w Gdańsku⁵.

Procedura podejmowania czynności w przypadku prowadzenia punktów przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego:

Ustalenia dokonane podczas kontroli wykazały, że w celu wykonania obowiązku powierzenia prowadzenia dwóch punktów nieodpłatnej pomocy prawnej organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego zarząd powiatu gdańskiego⁶ ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego z zakresu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Analiza ogłoszenia wykazała, że zgodnie art. 13 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego zawiera ono informacje o rodzaju zadania, wysokości środków publicznych przeznaczonych na jego realizację,

⁵ Pismo SEK.031.9.2015 z dnia 2.11.2015r., akta kontroli str. 112;

⁶ Uchwała Nr 130/2015r., akta kontroli str. 64-81;

zasady przyznawania dotacji, terminy i warunki realizacji zadania, termin składania ofert, tryb i kryteria stosowane przy wyborze ofert oraz termin dokonania wyboru ofert. Ponadto stwierdzono prawidłowość ogłoszenia konkursu w Biuletynie Informacji Publicznej, stronie internetowej *Starostwa* oraz na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatu Gdańskiego⁷. Ustalenia dokonane podczas kontroli wykazały również, że w celu opiniowania złożonych ofert zarząd powiatu gdańskiego powołał komisję konkursową⁸. W wyniku konkursu wyłoniono organizację pozarządową pn. Instytut Aktywizacji Regionów z/s w Gdyni, która prowadzić będzie dwa punkty nieodpłatnej pomocy prawnej w Pszczółkach i Trąbkach Wielkich oraz Cedrach Wielkich i Suchym Dębnie.

W celu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej przez organizację pozarządową powiat, zgodnie z art. 11 ust. 7 *u.n.p.p.*, zawarł w dniu 23 grudnia 2015r. umowy⁹, które posiadają elementy określone w art. 6 ust.2 pkt 1 i 3-6 ww. ustawy.

Określenie punktów, w których będzie prowadzona nieodpłatna pomoc prawna, harmonogram wskazujący dni i godziny, w których będzie udzielana nieodpłatna pomoc prawna oraz udostępnienie ww. informacji w Biuletynie Informacji Publicznej:

Starosta gdański w związku z samodzielną realizacją zadania, zgodnie z art. 9 ust. 2 *u.n.p.p.*, określił punkty, wskazując dni i godziny, w których będzie prowadzona nieodpłatna pomoc prawna. Jednocześnie wypełnił obowiązek określony w art. 9 ust. 3 *u.n.p.p.*, udostępniając te informacje w Biuletynie Informacji Publicznej.

Ustalono, że nieodpłatna pomoc prawna udzielana jest w następujących miejscach:

Punkty świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej przez adwokatów i radców prawnych prowadzone przez powiat:

Punkt 1:

Pruszcz Gdański, ul. Grunwaldzka 25; pomoc prawna udzielana jest w poniedziałek, wtorek, czwartek i piątek od 8:00 do 12:00 a w środy od 12:30 do 16:30;

Punkt 2 – dwa lokale:

a) Kolbudy, budynek Urzędu Gminy przy ul. Staromłyńskiej 1; pomoc prawna udzielana jest w poniedziałek od 13:00 do 17:00, wtorek i środę w godz. od 9:00 do 13:00.

b) Przywidz, Gminny Ośrodek Kultury przy ul. Gdańskiej 15; pomoc prawna udzielana jest w czwartek i piątek w godz. od 14:00 do 18:00.

Punkty świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzone przez organizacje pozarządowe:

Instytut Aktywizacji Regionów z/s w Gdyni prowadzi 2 punkty usytuowane w 4 lokalach :

1. - Cedry Wielkie, budynek Urzędu Gminy, ul. M. Płażyńskiego 16, pomoc prawna udzielana w poniedziałek, wtorek i piątek w godz. 9.00 – 13.00;
- Suchy Dąb, budynek Urzędu Gminy, ul. Gdańska 17, czynny w środy w godz. 8.00 – 12.00 oraz czwartki w godz. 11.30 – 15.30;

⁷ Wydruk ze strony BIP Starostwa Powiatu Starogardzkiego, akta kontroli str.87;

⁸ Uchwała Nr 131/2015 z dnia 12 listopada 2015r.

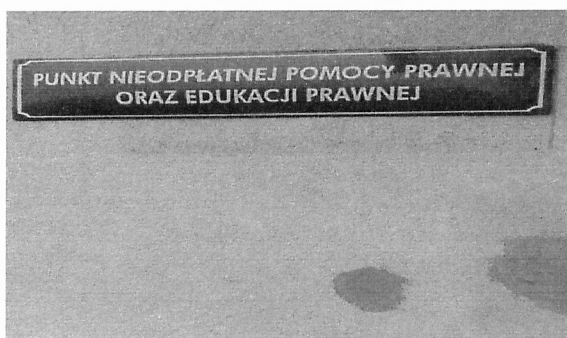
⁹ Umowa Nr 35/SP/2015 i Nr 36/SP/2015, akta kontroli str. 90-109

2. – Pszczółki, budynek Urzędu Gminy, ul. Pomorska 18, pomoc prawna udzielana w poniedziałki, wtorki i środy w godz. 16.00 – 20.00,
- Trąbki Wielkie, budynek Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji przy ul. Sportowej 4, czynny w czwartki i piątki w godz. 12.00 - 16.00 .

Po oględzinach wszystkich lokali, w których prowadzone są punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, ustalono, że odpowiadają one wymogom zawartym w § 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2015r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej (Dz. U. z 2015r. poz. 2186). Należy jednak zwrócić uwagę, że o ile w umowach powiatu z gminami, w których znajdują się punkty udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, zapewniono ze strony gminy dostęp m.in. do sieci telefonicznej oraz wskazano na zobowiązanie powiatu do wyposażenia danego punktu m.in. w telefon, to stwierdzono, że w niektórych lokalach nie ma telefonu. W lokalu znajdującym się w Przywidzu, Kolbudach i Pruszczu Gd. dostęp do sieci telefonicznej jest zapewniony, jednakże brak jest aparatu telefonicznego. Natomiast w lokalu znajdującym się w budynku Urzędu Gminy w Pszczółkach, w którym nie ma stacjonarnej sieci telefonicznej (urząd korzysta z sieci komórkowej) starosta w ogólnie nie zapewnił dostępu do sieci telefonicznej. Odpowiadając na pytanie o przyczyny takiego stanu, starosta powiatu wskazał, że (...) *należne środki na obsługę w pierwszej kolejności przeznaczono na wykonanie tablic informacyjnych oraz zakup materiałów eksploatacyjnych i biurowych. Natomiast zakup telefonów zaplanowano w terminie późniejszym (...) w najbliższym czasie zostanie uruchomiona procedura zakupu aparatów telefonicznych z odroczonym terminem płatności do 60 dni, tj. przypadającym na m-c kwiecień¹⁰.*

Przyjmując powyższe wyjaśnienia, kontrolująca jednak wskazuje, że niezabezpieczenie dostępu do telefonu w 3 na 7 lokali, w których usytuowane są 2 punkty udzielania darmowej pomocy prawnej oraz całkowity brak dostępu do sieci telefonicznej w jednym z lokali, jest istotnym uchybieniem przepisom Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2015r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej (Dz. U. z 2015r. poz. 2186) **i uznane musi być jako nieprawidłowość.**

Stwierdzono, że każdy z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oznaczony jest tablicą o treści *Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej¹¹* bez podania harmonogramu jej udzielania. Oznaczenie takie nie jest zgodne z zapisami § 5 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego. Ponadto treść tablicy błędnie informuje o prowadzonej edukacji prawnej.

Rozporządzenie nie narzuca co prawda szczególnego sposobu oznaczenia lokalu, w którym będzie usytuowany punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, jednakże oznaczenie powinno zawierać informację.

¹⁰ Pismo Starosty Powiatu Gdańskiego z dnia 18 lutego 2016r., akta kontroli str. 117

¹¹ Akta kontroli str. 32

że w danym punkcie świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna oraz dni i godziny jej udzielania. W związku z tym, iż oznaczenie wszystkich lokali, w których udzielana jest na terenie powiatu gdańskiego nieodpłatna pomoc prawna nie ma powyższej informacji, **kontrolująca uznała tę okoliczność jako nieprawidłowość.**

Na marginesie wskazać należy, że Ministerstwo Sprawiedliwości w listopadzie ubiegłego roku opracowało wzór tablicy oznaczającej punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, który udostępniony został na stronach ministerstwa do wykorzystania.

W trakcie czynności kontrolnych dokonano analizy informacji udostępnionych na stronach BIP Starostwa Powiatu Gdańskiego. Stwierdzono, że informacje te nie zawierają wszystkich danych określonych w §5 ust. 5 rozporządzenia¹². Brak jest bowiem informacji, w których punktach nieodpłatna pomoc prawna udzielana jest przez adwokata, radcę prawnego albo osobę wymienioną w art. 11 ust.3 u.n.p.p. Brak ten stanowi istotne naruszenie wskazanego przepisu i **należy uznać go za nieprawidłowość.**

Mając na uwadze oceny i ustalenia dokonane w trakcie kontroli, zalecam:

1/ wyposażyć w aparaty telefoniczne punkty (lokale), w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna w Przywidzu, Kolbudach i Pruszczu Gdańskim, a punkt zlokalizowany w Pszczółkach - w łączność komórkową, zapewniając tym samym komunikację telefoniczną obywateli z punktami pomocy prawnej;

2/ oznaczenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej dostosować do wymogów rozporządzenia, tj. tablica informacyjna oprócz informacji o punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej powinna zawierać harmonogram jej udzielania - wskazanie dni i godzin jej udzielania; za wzór posłużyć może oznaczenie zaproponowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości;

3/ uzupełnienie na stronie internetowej starostwa informacji o nieodpłatnej pomocy prawnej w zakresie osoby udzielającej porady, tj. wskazanie, czy pomoc prawna w poszczególnych lokalach udzielana jest przez adwokata, radcę prawnego czy osobę, która spełnia wymagania określone w art. 11 ust. 3 u.n.p.p.

W związku z powyższym proszę o przygotowanie harmonogramu wykonania wskazanych zaleceń i przekazanie go dyrektorowi Wydziału Kontroli Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku do dnia 31 marca 2016r.

Informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2011r. Nr 185 poz. 1092) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA POMORSKI

DARIUSZ DRELICH

¹² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2015r. Dz.U. z 2015r. poz.2186